

Izstāsti savu stāstu!

1. Izlasi Deivida Bordvela, Kristīnes Tompsones un Džefa Smita grāmatas “Kinomāksla: ievads” fragmentu! (Iespējams, teksts būs jālasa vismaz divas reizes, lai izprastu tā saturu.)

Kas ir naratīvs?

Var uzskatīt, ka *naratīvs ir notikumu virkne, ko saista cēloņi un sekas un kas risinās laikā un telpā*. Naratīvs ir tas, ko parasti saprotam ar terminu “stāsts”. Parasti stāstījums sākas ar kādu situāciju; saskaņā ar cēloņu un seku shēmu notiek pārmaiņas; beigās izveidojas jauna situācija, kas noslēdz stāstījumu. Mūsu iesaistīšanās stāstā ir atkarīga no mūsu pārmaiņu un noturīguma, cēloņu un seku, laika un telpas shēmu izpratnes.

Nejaušu notikumu virkni ir grūti uztvert kā stāstu. Pievērsiet uzmanību šādām darbībām: “Vīrietis grozās un svaidās gultā, nespēdams aizmigt. Saplīst spogulis. Zvana telefons.” Mums ir grūti uztvert šo stāstu, jo nespējam noteikt, kā šie notikumi ir saistīti cēloņsakarību vai laiktelpas shēmā.

Tagad ieklausieties citādā to pašu notikumu aprakstā: “Vīrietis sastrīdas ar priekšnieku. Naktī viņš grozās un svaidās gultā, nespēdams aizmigt. No rīta viņš joprojām ir tik nikns, ka skujoties sasit spoguļi. Tad iezvanās telefons; priekšnieks grib atvainoties.”

Tagad mums ir, lai arī garlaicīgs, tomēr naratīvs. Mēs spējam sasaistīt notikumus telpā. Vispirms vīrietis ir birojā, pēc tam gultā; spogulis ir vannasistabā; telefons ir kaut kur citur mājā. Svarīgs ir arī laiks. Strīds iekustina notikumus, bezmiega nakts, sasistais spogulis un telefona zvans notiek cits pēc cita. Darbība sākas dienā un risinās līdz nākamajam rītam. Un – pats galvenais – mēs saprotam, ka visi trīs notikumi ir vienas cēloņu un seku virknes sastāvdaļas. Strīds ar priekšnieku izraisa bezmiega nakti, un tāpēc tiek sasists spogulis. Priekšnieka telefona zvans atrisina konfliktu, tāpēc naratīvs beidzas. Naratīvs attīstās no sākotnējās konfliktsituācijas starp darbinieku un priekšnieku un turpinās ar notikumu virkni, ko izraisījis konflikts, līdz tas tiek atrisināts. Lai cik vienkāršs un minimālistisks būtu mūsu piemērs, tas parāda, cik svarīga stāstījuma formai ir cēlonība, telpa un laiks.

2. Vai pēc teksta izlasīšanas tu saprati, kas ir naratīvs, cēloņsakarība un laiktelpa? Sameklē vēl citos informācijas avotos šo jēdzienu nozīmes skaidrojumus un izveido tādas definējumus, kurus tu pats pietiekami labi izproti!
3. Uzraksti trīs vai četras savstarpēji nesaistītas darbības, kuru saistību tu spēj iedomāties un kuras līdzinās tekstā minētajām (sk. pasvītoto tekstā)!
4. Iedod uzrakstīto savam klasesbiedram, lai viņš uzraksta stāstu, kurā šīs trīs vai četras darbības tiek sasaistītas loģiskā cēloņu un seku virknē!

5. Saņem tādu pašu uzdevumu no sava klasesbiedra! Uzraksti stāstu, sasaistot viņa piedāvātās darbības vienotā stāstījumā!
Rakstot domā par cēloņiem un sekām, kas risinās laikā un telpā! Lieto daudzveidīgu leksiku un dažādas teikuma konstrukcijas!
6. Kad esi pabeidzis stāstu, pārbaudi, vai tas atbilst latviešu valodas ortogrāfijas un interpunkcijas normām!
7. Lūdz savu tekstu izlasīt tam klasesbiedram, kurš tev lūdza veikt šo uzdevumu!
8. Pārrunāji rezultātu! Vai viņam tavs stāsts šķiet pietiekami interesants? Kāpēc?